

Aan de gemeenteraad

Registratienummer:
Portefeuillehouder:
J.J. Bruintjes

Datum: 6 maart 2008
Agendapunt: 15
Behandelend ambtenaar:
H. Marskamp fractie GroenLinks.
Telefoonnummer: 0599-211826

Onderwerp:
Gentech gewassen in Borger Odoorn.

Voorstel:
Borger-Odoorn gentech vrij verklaren en dit juridisch regelen in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied.

Motivering:

Gentechnologie: spelen met vuur!

Op dit moment ligt een ontwerp-vergunning ter inzage voor Monsanto en Pioneer waarbij aan deze bedrijven de teelt van genetisch gemanipuleerde maïs op een proefveld in Valthermond vergund gaat worden.

In het verleden heeft Avebe proefvelden geteeld met genetisch gemanipuleerde aardappelen in onze gemeente.

Met deze motie wil GroenLinks aangeven op welke wijze de gemeente Borger-Odoorn concreet kan bijdragen aan het beperken van de verspreiding van gentechnologie.

Hierna wordt kort aangegeven wat er aan de orde is en waarom GroenLinks het belangrijk vindt om nu maatregelen te nemen tegen genetische gemanipuleerde organismen.

Begin juli 2000 heeft de Europese Commissie aangekondigd een eind te willen maken aan een Europees moratorium op gentechnologie, omdat niet wetenschappelijk bewezen zou zijn dat genetisch gemanipuleerde organismen een gevaar vormen voor de gezondheid. De Europese landen moeten zelf maatregelen nemen voor het beleid ten aanzien van gentechnologie.

Het huidige kabinet vindt de milieu- en gezondheidsrisico's beperkt en stelt de keuzevrijheid van de burger voorop. In het najaar van 2004 werden de uitkomsten bekend van een publieksdebat dat is gevoerd, vooral tussen wetenschappers en land- en tuinbouworganisaties. Dat heeft niet geleid tot een eenduidig advies. De regering stelt zich op het standpunt dat de landbouw dit zelf moet gaan reguleren, middels zogenaamde coëxistentie. Daarbij moeten landbouwers er zelf zorg voor dragen dat de activiteiten van de ene boer geen invloed hebben op die van een andere.

GroenLinks heeft hier, net als de milieuorganisaties, grote bezwaren tegen. Alle inspanningen om Europa zoveel mogelijk gentech-vrij te houden worden er in feite mee ongedaan gemaakt. De natuur houdt zich niet aan de zelfregulering die de minister voor ogen heeft.

Ervaringen in de VS en Canada leren dat coëxistentie in de praktijk niet blijkt te werken. Traditionele en biologische landbouwers hebben grote moeite om hun gewassen 'zuiver' te houden. Door verstuiwing en inkruising worden hun gewassen vermengd. Ook in Europa zijn al de nodige problemen. Een Engels onderzoek toont aan dat maar liefst 40% van biologische soja-producten sporen van gentech-soja bevat. Er zijn ook andere nadelige effecten. Zo neemt de biodiversiteit snel af. Minder verscheidenheid in plant- en diersoorten. Bovendien ontstaan door uitkruising met andere gewassen nieuwe varianten, die bestand blijken te zijn tegen de gangbare bestrijdingsmiddelen. Het eerste superonkruid is al gesignaleerd!

Een belangrijk argument van GroenLinks om Borger-Odoorn gentech-vrij te verklaren is de twijfel die er bestaat over de lange termijn effecten van genetische vervuiling op milieu en gezondheid. Gewassen met ingebouwde pesticide-gen zijn schadelijk voor allerlei organismen en leidt tot een toename van het gebruik van pesticiden. Dit is ook voor de mens schadelijk en je wast het pesticide van producten niet zomaar af. Nieuwe allergieën ontstaan. Niet alleen planten, maar ook insecten worden resistent tegen bestrijdingsmiddelen en antibiotica. De huidige proefvelden zijn gericht op het telen van maïs die resistent is tegen Roundup, het allround bestrijdingsmiddel.

Ook burgers hebben grote twijfel over het gebruik van gentech. Daarom wordt er veel belang gehecht aan goede etikettering. Indien meer dan 0,9% van een product uit genetisch gemanipuleerde organismen bestaat, moet dit vermeldt worden. Dat heeft onmiddellijk impact op de verkoop van een product, aangezien onderzoek van de Consumentenbond uitwijst dat zeker 60% van de Nederlanders dan kiest voor een product zonder dit gemanipuleerde grondstoffen.

Wat GroenLinks betreft spelen we met vuur. Voorkomen is dan ook beter dan genezen. De risico's van het gebruik van gemodificeerde gewassen en de impact op omliggende landbouwgronden zijn zo groot, dat we dit niet willen toestaan.

Deze discussie speelt natuurlijk niet alleen in Nederland.

In diverse Europese landen hebben zich gemeenten en regio's al gentech-vrij verklaard. Tien regio's in Europa hebben Europese Commissie reeds om een officiële erkenning als Gentech-vrije zone gevraagd. GroenLinks vindt dat Borger-Odoorn en wellicht zelfs Drenthe zich in dit rijtje met regio's als Baskenland, Limousin, Salzburg, Sleeswijk-Holstein, Toscane en Wales zou moeten scharen.

Het argument dat gen-tech bij zou dragen aan de oplossing van het voedselvraagstuk in deze wereld is allang naar het land der fabelen verwezen. Honger in bepaalde delen van de wereld is geen kwestie van gebrek aan voedsel maar betreft een verdelingsvraagstuk. Er wordt wereldwijd nu in principe al voldoende voedsel geproduceerd om de hele wereldbevolking te voorzien. Door economische en machtsposities komt het echter niet overal en op de juiste plaatsen terecht.

Daarnaast speelt het ethische element. Wat geeft ons als rentmeesters van deze aarde het recht om te sleutelen aan eigenschappen van organismen? Vooral als we daar de effecten op lange termijn niet van kunnen overzien. Mag deze generatie, die de aarde slechts te leen heeft van de volgende generaties, zo'n zware wissel op de toekomst trekken??

Deze motie is een eerste, concrete stap die prima past in de uitgangspunten die deze gemeente ook uitdraagt: milieuvriendelijk en duurzaam. Wat GroenLinks betreft wordt en blijft Borger-Odoorn dan ook gentech-vrij!

Wat betreft de juridische haalbaarheid:

De Raad van State heeft in eerdere zaken betreffende het gebruik van pesticiden en ammoniakuitstoot aangegeven dat beperkingen kunnen worden opgenomen in de plankaart en planvoorschriften van een bestemmingsplan. Belangrijkste argument is dat er een ruimtelijke impact is op gronden buiten het eigen perceel. Dit geldt ook voor gebruik van genetisch gemanipuleerde organismen. Hoewel hierover nog geen jurisprudentie is en er ook geen voorbeelden zijn van andere gemeenten, lijkt dit zeker haalbaar.

Ook nu worden al beperkingen gesteld aan bijvoorbeeld intensieve veehouderij met het oog op vermessing en verzuring van gebieden, wat niet direct ruimtelijke belangen zijn maar een milieubelang betreft. Deze verruiming is door de Afdeling Bestuursrechtspraak in orde bevonden. Aan een verbod op gentech hangen eveneens milieubelangen: het handhaven van biodiversiteit en het voorkomen van kruisbestuiving met reguliere gewassen.

Bosbouw wordt ook vaak uitgesloten als onderdeel van een agrarische bestemming, zij het dat daar de ruimtelijke component wel duidelijker aanwezig is.

Wanneer vervolgens de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening, die per 1 juli 2008 in werking treedt, wordt gezet naast de huidige Wet op de Ruimtelijke ordening, valt het volgende op. In het huidige artikel 10 van de WRO, dat over de inhoud van bestemmingsplannen gaat, staat nog de volgende zinsnede: *“Deze voorschriften (bestemmingsvoorschriften) mogen slechts om dringende redenen een beperking van het meest doelmatige gebruik inhouden en mogen geen eisen bevatten met betrekking tot de structuur van agrarische bedrijven.”*

In artikel 3.1 lid 1 van de nieuwe WRO ontbreekt een dergelijke zinsnede en wordt alleen gezegd dat in een bestemmingsplan ten behoeve van de ruimtelijke ordening met het oog op de bestemming regels worden gegeven. Die regels betreffen in elk geval regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daar bevindende bouwwerken.

Gezien deze regeling in de nieuwe WRO lijkt er aan een verbod op het kweken van gentech gewassen niets, of in ieder geval veel minder, in de weg te staan dan het geval is onder de huidige wet. Daar komt bij dat de gemeente onder de nieuwe WRO een grotere vrijheid heeft in de vaststelling van bestemmingsplannen en de goedkeuring de Gedeputeerde Staten is komen te vervallen. Wel kunnen GS net als iedere burger een zienswijze indienen bij het gemeentebestuur. Als dit niets voor hen oplevert en een bestemming volgens hen helemaal niet door de beugel kan, kan men een aanwijzing geven of een deel van een bestemmingsplan buiten toepassing verklaren. Dit is echter een behoorlijk zwaar middel waar GS waarschijnlijk niet snel naar zullen grijpen.

Overigens is er ook niets mis mee dat Borger-Odoorn een keer voor de muziek uitloopt en zonodig jurisprudentie op dit gebied ontwikkelt. Dan heeft de gemeente in ieder geval zich tot het uiterste ingespannen het door haar gewenste beleid – er van uitgaande dat er een raadsmeerderheid voor dit initiatief voorstel is – juridisch vast te leggen.

Ter inzage liggende stukken:

- Informatieblad gentechnologie d.d. 29-06-04.
- Brief Hilje Zabel d.d. 09-04-07.
- Brief Pionier Maislijn 1.
- Memo DG Milieu d.d. 09-07-04.
- Bedenkingen tegen ontwerpbeschikking IM 07-008.
- Handtekeningenlijst bezwaarmakers tegen proeven met genetisch gemanipuleerd mais in de gemeente Borger-Odoorn.

- Folder Greenpeace.
 - Greenpeace Briefing.
 - Rapport ‘Crops of Uncertain Nature?’
 - Genetically Engineered Crops and Pesticide Use in the US: The First Nine Years.
 - GM Contamination Register Report 2007.
-

De raadsfractie van GroenLinks,
de fractievoorzitter,

H. Marskamp